Tweede Kamer der Staten-Generaal

2

Vergaderjaar 2025–2026

25 295 Infectieziektenbestrijding

29 683 Dierziektebeleid

Nr. 2287

BRIEF VAN DE MINISTER VAN VOLKSGEZONDHEID, WELZIJN EN SPORT

Aan de Voorzitter van de Tweede Kamer der Staten-Generaal

Den Haag, 26 augustus 2026

Met deze brief informeer ik u, mede namens de Staatssecretaris van Landbouw, Visserij, Voedselzekerheid en Natuur, over het westnijlvirus (WNV). De directe aanleiding is een aantal zeer zieke patiënten die met westnijlkoorts (de ziekte die door het westnijlvirus wordt veroorzaakt) in het ziekenhuis zijn opgenomen en van wie er één helaas is overleden.

Westnijlvirus

WNV is een zoönotisch virus dat circuleert tussen wilde vogels (reservoir, brengen het dus niet over) en muggen (vooral *Culex pipiens*, de gewone huissteekmug). Ook mensen en paarden kunnen ziek worden na een beet van een besmette mug. Mensen en paarden kunnen het virus niet doorgeven en spelen geen rol in de verspreiding van het virus. Het virus kan niet direct van mens op mens worden overgedragen, overdracht door bloedtransfusie, orgaantransplantatie, prikaccidenten, en in de baarmoeder van moeder op kind is wel mogelijk.

Bij de mens verloopt 80% van de WNV-infecties zonder verschijnselen, 19% krijgt milde symptomen zoals een griepachtig ziektebeeld. Bij 1% van de besmette mensen kan de infectie leiden tot neurologische verschijnselen door ontsteking van de hersenen of hersenvliezen. Het risico op deze ernstige vorm is hoger bij ouderen en mensen met onderliggend lijden.

De meeste paarden worden niet ziek, een klein percentage kan neurologische verschijnselen krijgen en een zeer klein percentage overlijdt door de ziekte. Een beschrijving van de verschijnselen is te vinden via Westnijlvirus | NVWA[1]. In de Europese diergezondheidsverordening is een infectie met het westnijlvirus opgenomen als een niet-bestrijdingsplichtige E-ziekte. Dat betekent dat er geen maatregelen

[1] https://www.nvwa.nl/onderwerpen/dier/westnijlvirus

kst-25295-2287
ISSN 0921 - 7371
's-Gravenhage 2026

genomen hoeven te worden bij een besmetting, wel bestaat er een meldplicht.

Verspreiding van het westnijlvirus

WNV is van oorsprong een virus dat voorkomt op het Afrikaanse continent en kan bij mensen de ziekte westnijlkoorts veroorzaken. Het virus heeft zich de laatste tientallen jaren via trekvogels verspreid over grote delen van de wereld. Het virus komt al geruime tijd voor in het zuidoosten van Europa en in het Middellandse zeegebied. De afgelopen jaren verspreidde het zich richting Centraal-Europa, inclusief Duitsland. Verdere verspreiding naar West-Europa lag in de lijn der verwachting. In oktober 2020 werden de eerste gevallen van in Nederland opgelopen westnijlkoorts bij mensen gediagnosticeerd in regio's Utrecht en Arnhem. Kort daarvoor was het virus voor het eerst ook aangetroffen in wilde vogels en muggen in Nederland.

WNV wordt overgebracht door de gewone huissteekmug. Het uitroeien van deze muggen, door bijvoorbeeld het gebruik van insecticiden, is daarmee geen optie en brengt daarnaast risico's voor mens en milieu met zich mee.

Huidige situatie

In de surveillance die de afgelopen jaren is uitgevoerd, is vrijwel elk jaar wel een beperkt aantal besmette vogels en muggen aangetroffen. In 2025 werd voor het eerst in Nederland een aantal besmette paarden gemeld, ook dit jaar zijn er besmette paarden gemeld. Humane gevallen zijn sinds 2020 niet meer gemeld.

Omdat een WNV-infectie bloedoverdraagbaar is en het virus in Nederland in de afgelopen jaren onder vogels lijkt te circuleren, voert Sanquin sinds deze zomer een studie onder bloeddonoren uit in gebieden waarin in het verleden WNV-circulatie is gevonden. In augustus is binnen dit onderzoek bij een bloeddonor een WNV-infectie vastgesteld. Deze bloeddonor woont in de GGD-regio Utrecht en er was bij deze persoon geen sprake van een reisgeschiedenis naar het buitenland, waarmee het aannemelijk is dat de infectie werd opgelopen in Nederland. Deze persoon had milde klachten waarvan onbekend is of deze gerelateerd waren aan de infectie met WNF. Dit is daarmee de eerste bevestigde in Nederland opgelopen humane WNV-infectie sinds 2020. Sindsdien zijn er tot op heden (26 augustus) drie andere humane patiënten gemeld die de infectie in Nederland hebben opgelopen, één van hen, een oudere persoon met onderliggende ziekten, is helaas overleden.

We zien in de surveillance dat in de provincies Gelderland, Utrecht, Zuid-Holland en Noord-Brabant het WNV is gevonden bij vogels, muggen of paarden. Desondanks blijft de kans om het westnijlvirus in Nederland op te lopen en er ziek van te worden volgens het RIVM erg klein.[2]

Respons

Er geldt reeds een meldplicht voor WNV. Zo houdt het RIVM zicht op de verspreiding van het virus bij mensen. Het RIVM heeft professionals in ziekenhuizen en laboratoria erop gewezen dat alertheid geboden is. Zij zijn verzocht om bij patiënten met onbegrepen neurologische klachten materialen in te sturen voor onderzoek naar de aanwezigheid van WNV.

[2] https://www.rivm.nl/nieuws/persoon-overleden-aan-in-nederland-opgelopen-westnijlvirusinfectie

Sanquin gaat in regio's waar humane casuïstiek is vastgesteld conform Europese regelgeving testen op WNV om de veiligheid van bloedproducten te garanderen.

De humane, veterinaire en entomologische/ecologische experts zijn daarnaast in een responsteam-zoönosen bijeengeweest om de situatie te duiden en de handelingsperspectieven te bespreken. Naast de alertering van zorgprofessionals zijn adviezen voor het publiek gegeven om muggenbeten te voorkomen. De GGD'en en gemeenten, verantwoordelijk voor infectieziektebestrijding, kunnen hier lokaal een rol in spelen. Ook wordt aanvullende surveillance en onderzoek gedaan, ook om meer kennis te vergaren over de ecologie van het virus.

Het responsteam-zoönosen zal naar aanleiding van de toename van het aantal patiënten opnieuw bijeenkomen en bespreken of aanvullende maatregelen nodig zijn.

Paarden zijn door middel van in Nederland toegelaten vaccins te beschermen tegen een WNV-infectie. Wanneer een paardenhouder vermoedt dat een paard een WNV-besmetting heeft, is het advies om de eigen dierenarts te raadplegen. De dierenarts kan een test adviseren, bij een eventuele positieve uitslag zal het laboratorium de NVWA informeren in het kader van de meldplicht. De Gezondheidsdienst voor Dieren (Royal GD) en Wageningen Bioveterinary Research (WBVR) hebben naar aanleiding van de besmettingen bij paarden vorig jaar een webinar gegeven over WNV[3].

Tot slot

Hoewel het ingewikkeld is te voorspellen met welke frequentie en omvang besmettingen met dit virus zich in de toekomst zullen voordoen, moeten we in het huidige muggenseizoen en ook in de toekomst rekening houden met het voorkomen van besmettingen met dit virus. Indien zich relevante ontwikkelingen voordoen, zal het kabinet de Kamer daarover informeren.

De Minister van Volksgezondheid, Welzijn en Sport,
S.T.M. Hermans

[3] https://royalgd.webinargeek.com/westnijlvirus-en-paarden-de-actuele-situatie-in-nederland